

Рецензия

на дисертационен труд

„Урбанизация и градоустройство на град Бакуба“

автор: архитект Хасун Алауи Хасун Ал-Мамури

за добиване на научно-образователна степен доктор. НБУ –
София

от проф. д-р арх. Константин Бояджиев

почетен професор на НБУ – София

Изготвената рецензия се основава на избор на департаментния съвет на департамент „Архитектура“ на НБУ от 12.07.2019 г и утвърден от ректора на НБУ

Дисертационния труд е предоставен в 198 страници текст и илюстрации (схеми и снимки) 170 бр., таблици -10 бр. и библиография с 52 източника (печатни и електронни)

Изследването е проведено по познатата методологична схема с формулиране на целта на дисертацията, обекта, обхвата и предмета на дисертацията, както и методологичните подходи, приложимостта на труда и възможностите за неговото приложение. Тези стъпки представляващи образователната част от докторската степен продължават в частта анализи на развитието на провинция „Диала“ в Ирак и гр. Бакуба до наши дни,

като показват възможностите на докторанта да се справи с изискванията и уменията му да анализира събрания материал.

Според автора актуалността на труда се определят от натрупаните през годините проблеми в развитието на град Бакуба и прилежащата му територия. Дисертацията изследва нарастването на проблемите на град Бакуба и формулира причините за тях. Неправилният начин на прилагане на устройствения план по отношение на развитието на комуникационната инфраструктура, растежа на населението и свързаната с това необходимост от реструктуриране на територията на града, налагат извършването на критичен анализ на урбанистичното развитие и процесите на градоустройствено развитие. В дисертацията се правят изводи за причините за неуспеха на повечето устройствени планове: зависимост от чуждестранни компании като гръцката Duxyades; разчитане само на инженерни стандарти, а не на географски такива; липса на компетентност и научен опит за планиране на местните кадри; ниско ниво на материална и финансова подкрепа; устройствените планове се ограничават с актуализиране на предишни планове, без да се изпълняват; невъзможността на правителствените местни власти да спрат незаконното строителство и злоупотребите и да ограничат разпространението им; неадекватна законова рамка, уреждаща развитието на територията.

В дисертацията се прави изводът, че Бакуба има нужда от нов развит градски център и нова транспортна мрежа с околоръстни булеварди, които да свързват стария градски център в западната част на града и новите търговски, обслужващи и административни сгради от източната част на река Дияла, разположени към главната търговска улица. Авторът на дисертацията прави подходящо

предложение за ново място на градския център – на западния бряг на река Дияла. Предвижда се терен за музей за съхранение на исторически експонати, на които областта е изключително богата, както и за хотел и места за отдих на брега на реката, заедно с други обслужващи функции.

Съдържанието на труда, независимо от големия обем и богатата илюстративна част е подчинена на максимално опростена схема от три глави, както следва. Първата глава представлява историческото развитие от праисторията до Първата световна война. Втората глава изследва съвременното състояние на Ирак. Третата глава е по същество градоустройствено – архитектурната част, която отново започва с ретроспекция на региона и завършва с изводи и възможности за градското развитие.

Първата глава е изключително интересна, макар и несъвсем архитектурна, като трябва обаче да се подчертае наличието на отделни същностни за града концепции, каквато примерно е концепцията за централното място в ислямския град, обвързани с масива от исторически данни.

Втората глава също представлява един задължителен и полезен анализ на съвременното развитие на гр. Бакуба като център на провинция Диала за да се достигне до съвременното състояние на град с над 400 000 жители и преобладаващо селско стопанство (отглеждане на цитруси) и неизбежната за всеки арабски град търговия.

За целите на изследването, което е посочено във въведението най-голямо значение има третата част. Особеният подход в нея се отличава с относително връщане към миналото на града разгледана в четири етапа от XIX век насам, но в аспекта градоустройството и архитектурата. Особено значение има

проследяването на различните видове устройствени планове специално от по-ново време каквито са плановете от 19959, 1974, 1988, 1994, 2003, 2006 год.

Обособяването на устройствените планове в отделна група е важно тъй като специфика в подхода на автора е да включва фрагменти от историческото развитие във всички фази на проучването си, както и в известен смисъл, част от неговите предложения като приноси също се появяват като отделни точки на различни места в изложението му. Тяхното открояване се вижда когато се отнасят към съответни устройствени планове (новите). От друга страна, както ще се види по-долу в рецензията, приносите ще бъдат посочени според авторовите текстове и разпределения, той както рецензентът ги е проследявал.

В същата глава 3 авторът е формулирал пет категории за форми на градско развитие.

Градоустройственото развитие на земята се използва в пет категории:

1-Разширение на съществуващи сгради.

2- Запълване на определени области, които преди са били неизползвани.

3- Разширение: използване на земята за разширяване в непосредствена близост до съществуващо земеползване.

4- Линейно развитие: разширяването се оформя от съществуващ коридор на

циркулацията, като пътни магистрали или транзитни линии на метрото.

5- Разтягане: Стандартна форма на външно развитие, както е показано на фигурата.

Дисертационният труд приключва с практически предложения и подчертаване на ф. и пл. проблеми на града.

Един от основните проблеми, на град Бакуба е непропорционално нарастване на населението спрямо инфраструктурата на града. Увеличаването на броя на жителите, с повишаване на стандарта на живот през последните години, след въоръжен конфликт, води до драматично нарастване на броя на автомобилите, което изисква интервенции върху инфраструктурата. Липса на паркинги се усеща все по-остро, а също така липсата на плавност в движението, по-специално от централната зона към предградията, създава големи неудобства.

Вторият по важност за град Бакуба недостатък е липсата на културни обекти наистина представителни за историята и развитието на тази територия. Имайте предвид, че последната война в началото на XXI век имаше последици не само в политически, военни и т.н. аспекти, но също така и за културата. Не по-малко от 200 места, богати на археологически останки бяха разкрити по време на войната, и голяма част от намерените останки, открити са били транспортирани в Европа и Америка, тъй като в областта няма подходящ музей. Друг проблем е липсата на обществени съоръжения, които градът Бакуба с нарастващо население, трябва да притежава. Има само няколко спортни съоръжения и обществени градини, но това е крайно недостатъчно

Рецензентът приема приносите посочени от докторанта както ги е формулирал.

Също така в рамките на изследването е направен анализ на елементите на съвременната иракска архитектура, подчертавайки нейните положителни и отрицателни аспекти, за да отбележим посоките, които да се следват в бъдеще, а именно:

Завръщането към традиционните арабски форми и езиков изкуството и архитектурата, египетски или другаде, поради корените си на различна фактура, корени роден на културния живот, традиции, обичаи и местни ценности.

Защита на природната среда и нейното развитие (определящ елемент в историята на иракското градоустройство).

По отношение на градоустройственото развитие дисертацията дава достатъчно данни, от които да се заключи, че бързото териториално разширяване на град Бакуба е особено интензивно през последните пет десетилетия.

За периода 1959-2017г. град Бакуба се разширява произволно във всички посоки, но основното разширяване е в южната и западната част на града, което се осъществява в нарушение на съществуващия градоустройствен план за развитие, тъй като новото разширение не е планирано с необходимата инфраструктура. От плановете, направени от градските служби по различно време от развитието на града, може да се види, че елементите, определящи неговото функционално и териториално разширение са:

- двете реки (Дияла и Хорасан).

- наличието на портокалови градини.

- социално-класовото разделение на населението, настъпило във времето.

В Заключение трябва да отбележа, че дисертацията на арх. Ал Мамури подготвена в департамент „Архитектура“ на НЛУ е важен пробив в посока подготовка на чуждестранни докторанти с което от една страна се утвърждават възможностите на департамента за такава дейност и се очертава перспектива в това отношение, която да се разширява. По отношение въобще подготовката на докторанти тя разширява тематиката в посока на жилищната политика, градската жилищна среда, до елементи на устройство на териториите.

В резултат на горепосоченото предлагам на уважаемото научно жури да присъди научно-образователната степен „доктор“ на арх. Хасун Алауи Хасун Ал-Мамури.

София:

проф. д-р арх. Константин Бояджиев:

19.12.2019г.

подпис: